

Instytut Pamięci Narodowej - Lublin

<https://lublin.ipn.gov.pl/pl5/aktualnosci/153079,W-Radomiu-przypomnielimy-bohaterow-Niepodleglej-Terese-Grodzińska-i-kpt-Jozefa-.html>
07.05.2024, 08:49

W Radomiu przypomnieliśmy bohaterów Niepodległej - Teresę Grodzińską i kpt. Józefa Marjańskiego, a także uczestników strajku w Wyższej Szkole Inżynierskiej - 26 października 2021

Prezes IPN dr Karol Nawrocki wziął udział w spotkaniu z młodzieżą, poświęconym bohaterskim uczestnikom wojny polsko-bolszewickiej - sanitariuszce Teresie Grodzińskiej i kpt. Józefowi Marjańskiemu, którzy oddali życie w walce o niepodległość Polski. Uczestniczył też w konferencji prasowej w 40. rocznicę rozpoczęcia strajku w Wyższej Szkole Inżynierskiej w Radomiu

Uczniowie obejrżeli animację o Teresie Grodzińskiej (cykl „Bohaterowie Niepodległej”), stworzoną przez Biuro Edukacji Narodowej IPN, oraz film Przemysława Bednarczyka „Pierwszy z dzielnych... Rzecz o kpt. Józefie Marjańskim”, którego producentem jest Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej IPN w Lublinie. Wzięli udział także w quizie o Grodzińskiej i Marjańskim za pomocą aplikacji Kahoot!

Uczestnicy spotkania edukacyjnego dot. Teresy Grodzińskiej i kpt. Józefa Marjańskiego w Resursie Obywatelskiej w Radomiu. Fot. Mikołaj Bujak/IPN

Prezes IPN dr Karol Nawrocki podczas spotkania edukacyjnego dot. Teresy Grodzińskiej i kpt. Józefa Marjańskiego w Resursie Obywatelskiej w Radomiu. Fot. Mikołaj Bujak/IPN

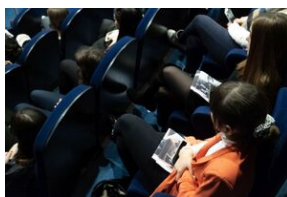
Bartosz Bednarczyk podczas spotkania edukacyjnego w Resursie Obywatelskiej w Radomiu opowiedział o kpt. Józefie Marjańskim. Fot. Mikołaj Bujak/IPN

Joanna Potocka podczas spotkania edukacyjnego w Resursie Obywatelskiej w Radomiu

Młodzież na spotkaniu edukacyjnym dot. Teresy Grodzińskiej i kpt. Józefa Marjańskiego w

Młodzież na spotkaniu edukacyjnym dot. Teresy Grodzińskiej i kpt. Józefa Marjańskiego w

opowiedziała o Teresie
Grodzińskiej. Fot. Mikołaj
Bujak/IPN

Uczestnicy spotkania
edukacyjnego dot.
Teresy Grodzińskiej i
kpt. Józefa
Marjańskiego w
Resursie Obywatelskiej
w Radomiu. Fot. Mikołaj
Bujak/IPN

Resursie Obywatelskiej
w Radomiu. Fot. Dawid
Florczak/IPN Lublin

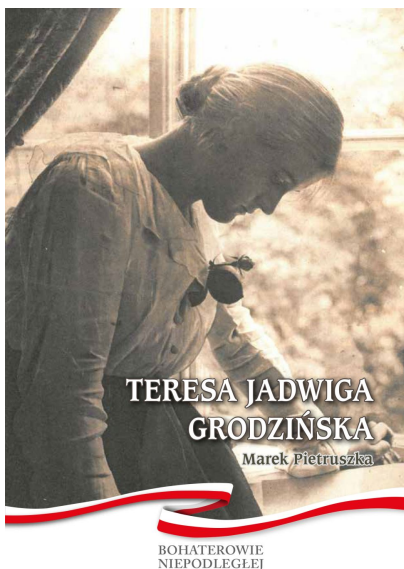
Dyrektor IPN Lublin
Mateusz Kotecki
podczas spotkania
edukacyjnego dot.
Teresy Grodzińskiej i
kpt. Józefa
Marjańskiego w
Resursie Obywatelskiej
w Radomiu. Fot. Mikołaj
Bujak/IPN

Resursie Obywatelskiej
w Radomiu. Fot. Dawid
Florczak/IPN Lublin

Prezes IPN dr Karol Nawrocki, zwracając się do młodych uczestników spotkania, powiedział: – *Ta dwójka bohaterów uświadamia Wam, że jesteście córkami i synami tych, którzy chcieli wolności i niepodległej Polski. Także w latach 1939–45, gdy na Polskę zamachu dokonały dwa równie przerażające systemy totalitarne, niemiecki nazizm i sowiecki komunizm, żołnierze Armii Krajowej okręgu radomsko-kieleckiego, a później, po roku 1945, żołnierze podziemia antykomunistycznego, w końcu robotnicy w czerwcu 1976 roku chcieli nam powiedzieć: „żyjmy w niepodległej, suwerennej, demokratycznej Polsce”.* Dr Nawrocki podkreślił, że dziś żyjemy w takiej Polsce, nie musimy się o nią bić, lecz powinniśmy jej służyć, a zwłaszcza pamiętać o takich bohaterach, jak Teresa Grodzińska i kpt. Józef Marjański. – *Pamiętajmy o tych, którzy musieli oddać za Polskę swoje życie.*

Więcej o Teresie Grodzińskiej opowiedziała Joanna Potocka, jej cioteczna wnuczka. Przedstawiając sylwetkę i dramatyczne losy bohaterki, zaznaczyła, że nie była to postać posągowa, która całe swoje życie poświęciła ojczyźnie, że była dziewczyną niezwykle żywą i interesującą, lubiącą jazdę konną i zabawę. Poległa, służąc rannym i broniąc swojej czci, osaczona przez bolszewików. – *Teresa pokazała, co to znaczy honor polskiej dziewczyny* – podkreśliła cioteczna wnuczka bohaterki.

Teresa Grodzińska w 1918 ukończyła Gimnazjum Żeńskie im. Marii Gajl w Radomiu, gdzie działała w harcerstwie, a od 1915 w tajnej Organizacji Młodzieży Narodowej. Wiosną 1920 przerwała naukę i podjęła pracę pielęgniarki w Szpitalu Ujazdowskim, a 10 lipca wstąpiła do Wojska Polskiego. Jako sanitariuszka 4. Pułku Piechoty Legionów, podczas walk pod Hrubieszowem wykazała się ogromną wytrzymałością i hartem ducha, pracując z ogromnym poświęceniem. 1 września 1920 r. trafiła do niewoli i została brutalnie zamordowana przez bolszewików. Odznaczona Krzyżem Srebrnym Orderu Virtuti Militari.

[Marek Pietruszka, Teresa Jadwiga Grodzińska, Warszawa 2020](#)

[Poznaj Bohaterów Niepodległej: Teresa Grodzińska - 25 października - 2 listopada 2021 - konkurs](#)

Teresa Grodzińska - cykl BOHATEROWIE NIEPODLEGŁEJ

Józef Marjański już jako uczeń działał w konspiracyjnych OMN „Przyszłość” i skautingu. W 1914 r. w Krakowie zaciągnął się do Legionów Polskich, z którymi przeszedł cały szlak bojowy 1 pułku piechoty Legionów. Po kryzysie przysięgowym był internowany, a po powrocie do rodzinnego Radomia został pierwszym komendantem VII Okręgu Polskiej Organizacji Wojskowej. Radom był pierwszym miastem Królestwa Polskiego, które w 1918 r. wywalczyło wolność. 2 listopada zawiązał się tak zwany Komitet Pięciu i powstała Republika Radomska, która miała swój własny rząd, policję i wojsko. Józef Marjański został wojskowym komendantem radomskiego rządu. Wkrótce został komendantem Radomskiego Okręgu Wojskowego.

Brał udział w walkach w Radomskim i Kieleckim. Podczas wojny polsko-bolszewickiej Józef Marjański w stopniu kapitana dowodził I batalionem 1 pułku piechoty Legionów. Uczestniczył w kampanii kijowskiej i Bitwie Warszawskiej. Zginął w Białymstoku. Został pośmiertnie awansowany na majora. Był trzykrotnie odznaczony Krzyżem Walecznych i pośmiertnie orderem Virtuti Militari oraz Krzyżem Niepodległości z Mieczami.

Wkrótce ukaże się broszura z serii „Bohaterowie Niepodległej” o Józefie Marjańskim - kawalerze Orderu Wojennego Virtuti Militari, legionście, peowiaku, uczestniku wojny polsko-bolszewickiej, poległym w 1920 r.

Podczas wizyty w Radomiu prezes IPN złożył kwiaty na grobach Teresy Grodzińskiej i kpt. Józefa Marjańskiego na cmentarzu przy ul. Limanowskiego.

Od lewej naczelnik Delegatury IPN Radom, Danuta Pawlik, prezes IPN, dr Karol Nawrocki, dyrektor IPN Lublin, Mateusz Kotecki.

Osoby zgromadzone na cmentarzu przy ul. Limanowskiego w Radomiu, które oddały hołd Teresie Grodzińskiej i kpt.

Od lewej dyrektor IPN Lublin, Mateusz Kotecki, prezes IPN, dr Karol Nawrocki, naczelnik Delegatury IPN Radom, Danuta

Składanie kwiatów na grobie kpt. Józefa Marjańskiego w Radomiu. Fot. Mikołaj Bujak/IPN

Grób Teresy Grodzińskiej na cmentarzu przy ul. Limanowskiego w Radomiu. Fot. Mikołaj Bujak/IPN

Józefowi Marjańskiemu. Fot. Mikołaj Bujak/IPN

Grób kpt. Józefa Marjańskiego na cmentarzu przy ul. Limanowskiego w Radomiu. Fot. Mikołaj Bujak/IPN

Pawlik. Składanie kwiatów na grobie Teresy Grodzińskiej. Fot. Mikołaj Bujak/IPN

Modlitwa przed grobem Teresy Grodzińskiej na cmentarzu przy ul. Limanowskiego w Radomiu. Fot. Mikołaj Bujak/IPN

W południe przy tablicy upamiętniającej strajk w Wyższej Szkole Inżynierskiej w Radomiu w 1981 r. (budynek Wydziału Transportu, Elektrotechniki i Informatyki Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu) odbyła się konferencja prasowa dotycząca uczczenia 40. rocznicy strajku. Protest ten trwał 49 dni, a powodem jego rozpoczęcia było mianowanie przez władze na stanowisko rektora pułkownika LWP. 13 grudnia 1981 ZOMO zmusiło protestujących do opuszczenia uczelni i zakończenia strajku. Obchody rocznicowe przewidziane są na 9 grudnia 2021 r.

Tablica upamiętniająca strajk w WSł w Radomiu w 1981 r. umieszczona na budynku Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego. Fot. Mikołaj Bujak/IPN

Prezes IPN dr Karol Nawrocki. Fot. Mikołaj Bujak/IPN

Uczestnicy uroczystości upamiętniającej strajk w WSł w 1981 r. w Radomiu. Fot. Mikołaj Bujak/IPN

Uczestnicy uroczystości upamiętniających strajk w Wyższej Szkole Inżynierskiej w Radomiu w 1981 r. Fot.

Uczestnicy uroczystości upamiętniającej strajk w WSł w 1981 r. w Radomiu. Fot. Mikołaj Bujak/IPN

Prezes IPN dr Karol Nawrocki przemawia podczas uroczystości upamiętniających strajk w Wyższej Szkole Inżynierskiej. Fot.

Mikołaj Bujak/IPN

Konferencja prasowa w budynku Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego w Radomiu. Prezes IPN dr Karol Nawrocki otrzymał od rzecznika NZS Wyższej Szkoły Inżynierskiej i strajku w WSI Włodzimierza Dobrowolskiego dokumenty dot. protestu. Fot. Mikołaj Bujak/IPN

Mikołaj Bujak/IPN

Konferencja prasowa dotycząca strajku w Wyższej Szkole Inżynierskiej w 1981 r. w budynku UTH w Radomiu. Fot. Mikołaj Bujak/IPN

Od lewej prezes IPN, dr Karol Nawrocki, rzecznik NZS WSI Włodzimierz Dobrowolski. Fot. Mikołaj Bujak/IPN

Złożenie kwiatów pod tablicą poświęconą strajkującym w WSI w 1981 r. w Radomiu. Fot. Mikołaj Bujak/IPN

W konferencji wzięli udział prezes IPN dr Karol Nawrocki oraz rektor UTH prof. dr hab. Sławomir Bukowski, a także Włodzimierz Dobrowolski, ówczesny rzecznik prasowy strajku i NZS WSI.

- Przynajmniej dwa razy w czasach komunizmu to w Radomiu biło serce wolnej Polski: podczas Czerwca '76 i 26 października 1981, gdy rozpoczął się najdłuższy strajk w PRL, bo trwający do 13 grudnia 1981 protest w Wyższej Szkole Inżynierskiej - mówił prezes IPN podczas konferencji. Zwracając się do byłych działaczy opozycji w PRL, powiedział:
- Podejmowaliście walkę z systemem, który już w roku 1920 chciał wymazać z mapy Polskę i zniszczyć Europę Zachodnią. Z tym systemem, z którym również walczyli bohaterowie ziemi radomskiej: Teresa Grodzińska i Józef Marjański.

Pod tablicą w hołdzie uczestnikom strajku złożono kwiaty.

Tego samego dnia dr Karol Nawrocki wraz z dyrektorem lubelskiego IPN Mateuszem Koteckim i naczelnikiem Delegatury IPN w Radomiu Danutą Pawlik złożyli kwiaty pod pomnikiem Radomskiego Czerwca '76. Przedstawiciele IPN oddali także hołd żołnierzom Armii Krajowej Okręgu Radomsko-Kieleckiego „Jodła” pod pomnikiem przy ul. Niedziałkowskiego.

Pomnik upamiętniający strajk w Radomiu w czerwcu 1976 r. Fot. Mikołaj Bujak/IPN

Składanie kwiatów pod pomnikiem Armii Krajowej w Radomiu. Fot. Mikołaj Bujak/IPN

Od lewej prezes IPN, dr Karol Nawrocki, naczelnik Delegatury IPN Radom, Danuta Pawlik, dyrektor IPN Lublin, Mateusz Kotecki. Składanie kwiatów pod pomnikiem Czerwca 76 w Radomiu. Fot. Mikołaj Bujak/IPN

Spotkanie prezesa IPN dr. Karola Nawrockiego z pracownikami Delegatury IPN Radom. Fot. Dawid Florczak/IPN Lublin

Spotkanie prezesa IPN dr. Karola Nawrockiego z pracownikami Delegatury IPN Radom. Fot. Dawid Florczak/IPN Lublin

Spotkanie prezesa IPN dr. Karola Nawrockiego z pracownikami Delegatury IPN Radom. Fot. Dawid Florczak/IPN Lublin

Prezes IPN dr Karol Nawrocki spotkał się również z pracownikami Delegatury IPN w Radomiu.